

PRONUNCIATION KEY

Gurmukhi Letter	Gurmukhi Letter	Devnagari parallel	Shahmukhi or Farsi parallel	Roman Parallel	Pronunciation	letter code			
ੳ	ੳ	उ	و	u	as in put				
ਊ	ਊ	ऊ	أُو	Ü	as in Boot				
ਅ	ਅ	अ	ا	a	above, about				
ਆ	ਆ	आ	آ	ā	car				
ੲ, ਏ	ੲ, ਏ	ए	اے	e	space				
ਈ	ਈ	ई	یے	ï	green				
ਇ	ਇ	इ	یے	i	it, sit				
ਸ	ਸ	स	س	s	school				
ਹ	ਹ	ह	ه or ح	h					
ਕ	ਕ	क	ک	k	kite				
ਖ	ਖ	ख	کھ	Ḳ	khaki	0136			
ਗ	ਗ	ग	گ	g	green				
ਘ	ਘ	घ	گھ	Ḡ	as in ghost				
ਙ	ਙ			Ḡ̄	As in going				
ਚ	ਚ	च	چ	c	as in church, chair				
ਛ	ਛ	छ	چھ	č	Roughly as 'sh'				
ਜ	ਜ	ज	ج	j	chug				
ਝ	ਝ	झ	چھ	ĵ	As 'j' in Jacques or as in x in xenia	0134			
ਞ	ਞ		چھ	ž	as in engine	0142			
ਟ	ਟ	ट	ٹ	t	cut				
ਠ	ਠ	ठ	ٹھ	ť	tub	thug			
ਡ	ਡ	ड	ڈ	d	dove		4300		
ਢ	ਢ	ढ	ڈھ	D		Fol	930		
ਣ	ਣ	ण		ñ		kxk	0148 .		
ਤ	ਤ	त	ت	ṭ			U+021B		
ਥ	ਥ	थ	ٹھ	Ṯ	as in teeth or timothy or samantha	ṮṮṮ			
ਦ	ਦ	द	د	ḍ	as in the		29000		
ਧ	ਧ	ध	دھ	Ḍ		Drm	13000		
ਨ	ਨ	न	ن	n	name				

					number				
ਪ	ਪ	ਧ	ੴ	p	cup				
ਫ	ਫ	ਫ਼	ਫ਼ or ਫ਼	f	as in f ather, Ele ph ant, ph osphorus				
ਬ	ਬ	ਬ	ਬ	b	bun				
ਭ	ਭ	ਭ	ਭ	B					
ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	m	m ug				
ਯ	ਯ	ਯ	ਯ	y	y es				
ਰ	ਰ	ਰ	ਰ	r	r ug, r ome				
ਪੈਰੀ ਰ੍ਹ				ř	half of r	u+0155			
ਲ	ਲ	ਲ	ਲ	L	l uck				
ਵ	ਵ	ਵ	ਵ	v	v alve				
ੜ	ੜ			Ř			5000		
ਾ, ਆ	ਾ			ā	as in f ather	U+0101			
ਿ	ਾਂ			āṅ				ਪੰਨਾ 450 ਤੇ ਗੁਰਸਿਖੀ ਭਾਵ ਕਈ ਥਾਂਈਂ ਬਿੰਦੀ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ	
ਿ				i,	as in t ip, p it, g ive,				
ਿ				‘	Silent or where sihari is given at the end of word due to grammatical reasons’ and the pronun- ciation is very very mild e				
ੀ				ï or ee	h e, s he, bl eed, f eed, be e	ï—00EF			
ੰ				ṅ	half n	ṅ -014B			
ੰ				ṅ	half n like I ndia, or ‘m’ (like sam m ahe) adam m bar, Gam m bir				
ੋ	ੋ			o	m ore				

